

Увърдил.....
Милена Ризова

**ПРОГРАМА
ЗА ПРЕВЕНЦИЯ
НА РАННОТО ОТПАДАНЕ
НА УЧИЛИЩЕ
2023-2024 г.**

ВЪВЕДЕНИЕ:

Настоящата програма е в съответствие с целите, залегнали в националните политики по превенция на ранното напускане на образователната система и комплекса от мерки на правителството в областта на образованието и социално – икономическото развитие.

Водещи стратегически документи при изготвяне на училищната програма на VII ОУ „Георги Сава Раковски” за превенция на ранното напускане на образователната система:

- ЗАКОН ЗА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО И И УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ
- ПРОЕКТ ЗА НАРЕДБА ЗА ПРИОБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ
- СТРАТЕГИЯ ЗА НАМАЛЯВАНЕ ДЕЛА НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННО НАПУСНАЛИТЕ ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СИСТЕМА (2013 – 2020 г.)
- НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЯ ЗА НАСЪРЧАВАНЕ И ПОВИШАВАНЕ НА ГРАМОТНОСТТА (2014 – 2020г.)
- КОНВЕНЦИЯ ЗА БОРБА СРЕЩУ ДИСКРИМИНАЦИЯТА В ОБЛАСТТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО

Програмата акцентира върху:

1. Мерки свързани с превенцията на риска от отпадане от училище.
2. Обмен на добри и работещи практики между заинтересованите страни в едно със засилена информационна дейност за популяризиране ползите от образование.
3. Усъвършенстване на системата за събиране на постоянна и надеждна информация за движението на учениците.

ПРИНЦИПИ НА УЧИЛИЩНАТА ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ОТПАДАНЕТО НА УЧЕНИЦИ

Училищната програма за превенция на отпадането на ученици се базира на основни принципи на включващото образование:

- Всяко дете има право на образование и трябва да има равен достъп до образование;
- Всяко дете може да учи и да се възползва от предимствата, които образованието дава;
- В образователния процес не се допуска дискриминация, основана на раса, народност, пол, етническа принадлежност, вероизповедание, обществено положение, увреждане или друг статус;
- Учениците трябва да бъдат стимулирани да участват активно в образователния процес;
- Възгледите и мнението на учениците трябва да бъдат взети предвид тяхното участие в училище. Учениците трябва да бъдат стимулирани да участват активно в образователния процес.

В стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013 -2020г.), преждевременното напускане на училище е дефинирано като сложно явление, което оказва сериозно влияние върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите и благосъстоянието на техните семейства, върху възможното развитие на техните общности и върху цялостното социално-икономическо развитие на една страна в средносрочен и дългосрочен план.

Превенцията и преодоляването на проблема изисква интегрирана политика и ангажираност на всички сектори и институции, свързани с образованието и с личностното и професионално развитие на децата и младите хора в България.

Един от факторите за преждевременно напускане на образователната система наложи въвеждането на единен механизъм за противодействие на училищния тормоз, който има за цел да подпомогне училищата в усилията им за справяне с това явление.

Рискове:

Преждевременното напускане на училище води още до нарастване на рисковете от социално изключване, застрашава сигурността и стабилността на обществото и е предпоставка за влошаване качеството на живот на сегашното и следващите поколения. Здравният статус и достъпът до услуги и ресурси, които могат да осигурят по-добър стандарт и продължителност на живота в добро здраве и благосъстояние са в пряка зависимост от получената по- висока степен на образование.

Посочените последствия са показателни за мащаба и степента на негативното влияние на преждевременното напускане на училище и техните семейства и върху цялостното социално- икономическо развитие на страната.

ПРИЧИНИ ЗА ОТПАДАНЕ ОТ УЧИЛИЩЕ:

Причините за отпадане от училище са многообразни и не се проявяват изолирано, а въздействат комплексно. Това определя необходимостта да се подхожда комплексно и същевременно да се действа индивидуално към конкретния случай на всяко дете, застрашено от отпадане или вече отпаднало от училище.

Отпадането на ученици от училище е не само социален, но и педагогически проблем. Причините за това са различни. Корените на това явление трябва да се търсят от една страна в семейната среда, в мотивацията на учениците за учебен труд, в слабия стремеж за личностна реализация в училищната среда, а от друга и в педагогическата колегия.

Анализирайки проблема констатирахме, че учениците са в училище, но поради липса на интерес или слаби постижения в учебните занятия, допускат неизвинени отсъствия. Имат лоши прояви по отношение на дисциплина и междуличностно общуване в училище, както и голям брой слаби оценки, което неминуемо ги поставя в групата на застрашени от отпадане.

Причините за преждевременното напускане на училище могат да бъдат класифицирани в няколко основни категории.

1. Икономически причини.
2. Социални причини.
3. Етнокултурни причини.
4. Образователни причини.
5. Институционални причини.
6. Причини свързани със здравния статус.
7. Психологически причини.

- Социално-икономически причини: ниски доходи, лошото качество на живот на определени социални слоеве, поради задължение да гледа по-малкия си брат/сестра, използване на детето като трудов ресурс;

- Образователни причини: слаб интерес към учебния процес и произтичащото от него нежелание да се посещава училище, затруднения при усвояването на учебния материал, наличие на конфликтни отношения със съученици и/или учители и др. ;

- Етнокултурни причини: по- ниска ценност на образованието, по ранното встъпване в брак и др. ;

- Психологически причини: неувереност в себе си, чувство за неуспех, отчуждение от натрупания училищен опит и др.

- Институционални причини: като такива могат да квалифицират недостатъчно координираният подход между различните служби и специалисти на национално, регионално, местно и училищно ниво за справяне с преждевременното напускане на училище и др.;

- Причини свързани със здравния статус: в контекста на политиките за развитие на приобщаващото образование продължава тенденцията за интегриране на децата със

специални образователни потребности в общообразователните училища. Рисковете за преждевременното напускане на училище са свързани с недостатъчна диагностика и подготовка на детските градини и училищата за приобщаването на тези деца. Тук се включват и всички фактори на образователната среда, материалната база, човешките и финансовите ресурси, които не отговарят на изискванията за прилагане на приобщаващото образование;

В VII ОУ „Георги Сава Раковски” деца застрашени от отпадане са основно тези които имат отсъствия по неуважителни причини или имат повтарящи се прояви на насилие и агресия към съучениците си, но въпреки това е едно от училищата, в които няма отпаднали ученици. Това се дължи на последователната политика на образователната институция подчинена на принципите за:

- всеобхватност на дейностите – осъществяване на дейности по превенция на тормоза и насилието, ранна диагностика, както и дейности за мотивация и преодоляване на проблемното поведение, които са израз на общата воля и на координираните усилия на всички участници в образователния процес;

- обратна връзка с институции, родители, психолог, класни ръководители, учители и ученици;

ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

1. Основната цел на програмата е да се повлияе върху повишаване интереса и активността на учениците в риск в учебния процес.

2. Разработване и изпълнение на комплекс от ефективни мерки и дейности за превенция и намаляване на риска от преждевременно отпадане на ученици от индентифицираните рискови групи в училище.

3. Подобрени резултати от НВО; олимпиади и осигурена образователна и личностна подкрепа на всеки ученик.

Политиките и мерките, които VII ОУ „Георги Сава Раковски” предприема за преодоляване на причините за отпадане са подчинени на националните, областни и общински стратегически мерки като се отчита спецификата на образователната институция и нуждите от подкрепа на всяко дете. В училището се акцентира върху силните страни на всеки ученик, което подпомага личностното му развитие.

Политики и мерки в VII ОУ „Георги Сава Раковски”, произтичащи от:

Семейни и социални причини:

1. Възможно е нежелание на родителите детето да ходи на училище, поради страх от социална изолация, по-ниска самооценка, невъзможност към адаптиране към учебния процес и останалите ученици.

Мерки: Мотивиране, консултиране и подпомагане чрез редица дейности за приобщаване на децата със специални образователни потребности, децата от ромски произход, както и изоставени от семейства, заминали за чужбина.

2. Трудова миграция на родителите. Напускане на единия или двамата родители на страната поради невъзможност за издръжка на семейството и търсене на работа в чужбина. Оставане на детето на грижите на баби и дядовци, които нямат същия авторитет и изпадат в безсилие за справяне с новите модели на поведение на децата и трудовата социална обстановка.

Мерки: Ежеседмични контакти от класните ръководители с родителите/настойниците на учениците, консултации с училищния психолог, сътрудничество с Отдел „Закрила на детето” и други институции, а при необходимост при прояви на тези деца – Детска педагогическа стая.

3. Недостатъчна образованост на родителите и липса на занижен контрол върху цялостното развитие на ученика. Изразява се в неконтролиране на часовете за прибиране от училище, непознаване на контактите и приятелския кръг на детето, непроверяване на изученото през деня и подготовката на ученика за следващия ден – домашни работи, изпълнение на други поставени от учителя задачи.

Мерки: Мотивиране и приобщаване на тези деца за посещаване целодневната организация в училище, провеждане на срещи на тези родители с ръководство, класни

ръководители, училищния психолог, мотивиране, консултиране и приобщаване към училищната общност.

4. Чести конфликти между агресивни родители, negliжиране и насилие над детето – побой, домашно насилие, развод и др.

Мерки: Сътрудничество с Отдел „Закрила на детето”, Фондация „П.У.Л.С.” и други институции.

5. Социално слаби семейства .

Мерки: За учениците от 1 до 7 клас има осигурени безплатни учебници, а за тези от 1 до 4 клас има и безплатна закуска или плодове.

Други по-важни мерки и дейности, залегнали в програмата на VII ОУ „Георги Сава Раковски” за превенция на ранното напускане на училище са:

1.1 Разработване и реализиране на мерки за проследяване на преместването и отсъствията на учениците:

- Обобщаване всяка седмица на информацията за отсъствията на учениците от класните ръководители. При натрупване на неизвинени отсъствия на ученик - информирание на родителите от класния ръководител за изясняване причините за отсъствията.

1.2 Координиране на действията на класните ръководители с тези на училищния психолог и училищното ръководство.

1.3 Запознаване на учениците с правилника на училището от класните ръководители още в първия учебен час.

1.4 Разглеждане в час на класа на теми свързани с:

- превенция на насилието;
- опасностите от сърфиране в интернет както и други рискови прояви, които могат да застрашат децата и да доведат до отпадането им от училище;
- с превенция на зависимостите;

1.5 Системно подпомагане на ученическия колектив за създаване на екипност - провеждане на тренинги за създаване на екипност, доверие, подобряване на модела на общуване и изграждане на толеранс. - *От училищния психолог.*

1.6 Подпомагане адаптирането на учениците от петите класове от начален към прогимназиален етап на обучение, чрез провеждане на тренинги – за адаптация и екипност. - *От училищния психолог.*

1.7 Превенция на зависимостите (презентации, дискусии) с учениците от седми клас с представител от ДПС.

1.8 Срещи на учениците от петите класове с четвъртокласниците с цел по лесно преминаване от начален към прогимназиален етап на обучение.

1.9 Утвърждаване на позитивна дисциплина – използване на мерки и подходи, гарантиращи изслушване на ученика, осъзнаване на причините за проблемното му поведение и предоставяне на възможност за усвояване на добри поведенчески модели спрямо себе си и останалите.

1.10 Развитие на училищната общност – превенция на обучителните трудности и ранното оценяване на риска от тях.

1.11 Квалификация на педагогическите специалисти, насочена към идентифициране и справяне със случаите на риск от преждевременно напускане на училище.

1.12 Екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти – обсъждане на проблеми и обмяна на добри практики при работата им с едни и същи ученици с цел повишаване на ефективността на педагогическите подходи.

1.13 По-голяма атрактивност на преподавания материал чрез интерактивни методи, електронни уроци, онагледяване, практическа насоченост, иновативно обучение.

1.14 Осигуряване на всеки застрашен от отпадане ученик поради слаби оценки и невъзможност да покрие държавните образователни стандарти на консултации по съответните предмети по утвърден график , план за обща подкрепа, както и допълнителна работа с тези ученици през ваканциите.

1.15 Занимания по интереси – за развитие на способностите и на компетентностите на учениците.

1.16 Поощряване с морални и материални награди.

1.17 Подобряване възможностите на обучение на деца със СОП. Осигуряване на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие. В зависимост от оценката на индивидуалните потребности на ученика от екипа за подкрепа за личностно развитие. Екипът включва – училищния психолог, учителите по съответните предмети както и класните ръководители.

1.18 Включване на родителската общност за повишаване на активността и сътрудничеството с училищното ръководство.

1.19 Сътрудничество с различни организации – Дирекция „Социално подпомагане”, Отдел „Закрила на детето”; ДПС.